

աշխարհ Պերանժէին կըլլայ. ուրախակից լինի իւր նոր բարեկամին, սիրտ կուտայ, եւ այս յայտնի նշան է, կրսէ, որ ընտանիքդ ոչ եւս խստութեամբ հետդ պիտի վարուի :

Այսպէս ուրը տարի միակերպ անցաւ եւ Պերանժէ ամէն հարկաւոր եղածը բժշկին դրկեց. իրաւ է բանի մը կարօտ չեղաւ, բայց չէր հասկընար քէ ինչպէս ընտանիքն որ այնչափ ուտելիք ու հագուստ իրեն կըդրկէր, եւ ոչ կուգէր մէկ նամակին պատասխան տալով զինքն ուրախացրնել : Այսպիսի տխուր մտածմունքներով խեղճին կեանքը կարճեցաւ, եւ իւր Պերանժէ բարեկամին զիրկը վախճանեցաւ օրհնելով իր անողորմ անգութ ընտանիքը :

Արդ ընտանիքը երբէք իրեն բան մը չէր դրկած. այն ուրը տարուան մէջ Պերանժէն անոր կերակուր եւ զգեստ ճարեր հասուցեր էր առանց ամենեւին եւ ոչ կասկած մը տալու : Մէկու մը եւս բերանը բացեր՝ այս վսեմամիտ ողորմութեան, բարեգործութեան, պարկեշտութեան եւ երկայնմտութեան վրայ բառ մը չէր ըսած : Անձանօր կնկան մը ձեռքով դրկելիքը կըհասցընէր խեղճին ձեռքը, որպէս զի բնաւ կասկածի չեբրայ : Անանոյն կինը դուրս հանած է բժշկին մահուրէն ետքը Պերանժէին սակաւագիւտ եւ աստուածահաճոյ բարեգործութիւնը :

Իր ողորմածութեամբն ու անպաճոյճ ժողովրդասէր բնաւորութեամբը ամենուն սիրելի եղած էր Պերանժէ, եւ մանաւանդ հասարակ ժողովրդը:

դեան, այնպէս որ ծանր հիւանդութեան գոյժն որ մայրաքաղաքիս մէջ տարածուեցաւ, տանը չորս կողմը բազմութիւնը պատեց, եւ մեծ անհամբերութեամբ անդադար հիւանդութեանը վրայ լուր մը կուգէին առնուլ, մինչեւ որ յուլիսի 16ին մահուան բօքը բոլոր Փարիզը սզով ու տրտմութեամբ լեցուց : Մէկէն տերութիւնը քաղաքին չորս կողմը ծանուցազիրներ կ'ացընէլ տուաւ քէ իր ծախքովը ազգային մեծահանդէս բաղում պիտի ընէ մեծանուն քերթողին, որ բոլոր ազգին փառք ու պարծանք եղաւ :

Իրաւամբ կողբար Գաղղիա Պերանժէին մահը, վասն զի ինչպէս որ տեսանք, ոչ միայն մեծ քերթող էր նա, այլ նաեւ ունէր ազնիւ, բարեգութ ու մեծ սիրտ : Երկրորդ օրը մեծաշուք փառօք յուղարկաւորութիւնը կատարեցաւ : Մարմինը նախ իր ժողովրդապետական եկեղեցին տարուեցաւ, անտի եւս Փեր-Լաշէզ ըսուած գերեզմանոցը : Քառասուն հազարէն աւելի հոգի ետեւէն յուղարկ կերբային. բոլոր դազաղն անցած տեղերն ալ յոգնախումբ ժողովուրդ դիզուած՝ վշտահար սրտիւ գլուխը կըբանար ու զինքը սիրող եւ պաշտպանող անձին վերջին անգամ մի եւս սիրոյ եւ յարգութեան նշաններ կուտար : Դազաղը իր Մանուէլ բարեկամին դամբանը դրուեցաւ. եւ իւր կամացը համեմատ ամենեւին գերեզմանին վրայ դամբանական ճառ չխօսուեցաւ :

Ազգերնուս Պերանժէի քերթուածոցը ուրիշ անգամ ճաշակն եւս կուտամք :

Կ Ե Ն Յ Ա Ղ Օ Գ Ո Ւ Տ Բ Ա Ն Ք

Շ Ո Ւ Շ Ա Ն.

Աշխարհասէր անձին մէկը հեռու նետելով իրմէն հեշտութեան բաժակն որոյ զիրտն են գեղջք եւ ապաշաւք, եւ մէկդի ձգելով իր մոլորութիւններն ու մոլորութիւնները հեռացեր էր այն ամէն տեղերէն որ անոնց հանդիսարան եղեր էին :

Համոզուելով որ աւելի կարող է խոհեմութեամբ փորձութիւններէ փախչիլ քան քէ ուժովն անոնց յաղթել, գեղ տեղ մը քաշուած կըբնակէր. գուարճութիւններն էին պարզ բայց իրական. միտքը դրեր էր որ բարեսէր մարդուն մեծ երջանկութիւն

է գուրիշները բշուառութենէ ազատել, խեղճերուն օգնել : Աղքատին տնակը այցելութիւն ըրած ժամանակը հետը հոն յոյսը կըծագէր, եւ բափուած արցունքներուն զորս սրբել կըսիրէր՝ խնդութեան ժպիտն իրմով կըփոխանակէր. մեծամեծ քաղաքաց մէջ եղած բազմածախ ու ընդունայն գուարճութիւնները՝ քիչ ծախքով գեղ տեղուանք եղածներուն հետ կըբաղդատէր, ու նորընտիր կեանքին վրայ մեծապէս կուրախանար :

Սակայն շատ անգամ դառն մտածմունք մը

սրտին բերկրութիւնը կայառէր : « Ափսոս, կր-
գոչեր. աննշան դարձս չեն գիտեր անոնք որ
վկայք անառակութեանցս էին . Աստուած միայն
կրտեսէ իմ բարի դարձս, եւ ես չեմ կրնար շինու-
թիւն տալ անոնց զորս անցեալ կենօքս գայթակ-
ղեցուցեր էի : »

Այսպիսի տրամահաղորդ խորհրդածութեամբ
առաւօտ մը կանուխ ծառախիտ անտառ մը կը
հասնի, եւ հոն յանկարծ բուփերու մէջ ծածկուած
փառաւոր շուշան մը աչքին կրնանդիպի :

Տերեւներու վրայէն իջած արեւուն ճառագայթը
վայելչագեղձաղկին ոսկեգոյն փոշինու ձիւնաթոյր
բերքերը գեղանշոյլ կը փայլեցնէր . արշալուսոյն
հեզաշունչ հովերն անոր լայն տերեւները կը շար-
ժէին, որոց վրայ գիշերուան ցօղոյն բրբռուն կա-
թիլները երփներանգ շողշողէին . օդն եւս քաղց-
րաթոյր հոտերով լեցուած էր :

« Ո՛վ բնութիւն, կանչեց մեր մենաւորը, մտած-
մունքներու ամբարտաւան դառնութեանը ծա-
ղիկ մը պատասխան կուտայ : Այս շուշանը սա-
ղարբախիտ ճիւղերու մէջ բուսցընելով՝ զինքը
փոքորիկներէ, տաքութենէ ու փոշիէ պահպաներ
եւ, ինչպէս որ ես ալ աշխարհիս աղտերէն եւ անոր

կիզիչ աղմուկներէն ու յուզմունքներէն ազատ եմ
հոս :

« Անձանօր եւ մենաւոր տունկ, քեզի այցելու-
թիւն ընող արեւը միքէ իմ վրաս եղող Աստուծոյ
աչքը չէ : Քեզմէ ելող անուշահոտութիւնը միքէ
ըրած աղօթքներս չեն որ երկինք կը վերանան :
Առաւօտեան հովն որ գրեզ կորորայ ու կը զո-
վացընէ, միքէ այն աստուածային գբութիւնը չէ
որ զիս շարժեց ու գղջումի բերաւ : Մահկանա-
ցուաց զարմացմանը ինչ պէտք ունիս, որոց
մերձաւորութեամբը ձիւնափայլ մաքրութիւնդ
կարատաւորի : »

Այս որ ըսաւ մենաւորը, սիրտն ելաւ, մէկէն
հոն շուշանին առջեւ ծունկի վրայ եկաւ, սրտա-
ռուջ երախտագիտութեան շնորհակալութիւն-
ներն առ Բարձրեայն վերառաքեց, եւ իր բոլոր
օրուան մտածմունքներուն մէջ այն բարեպաշտա-
կան ոգին կը տիրէր, ինչպէս որ քաղցրաձայն
նուագացիշատակն մարդու սականջին մէջ երկար
ժամանակ կը մնայ, ինչպէս որ ծովուն հողմաշարժ
սաստկակոծ ալիքներն հովոյն դադարեցնէ ետեւ
եւ երկար ժամանակ գեղածուփ կուգան ափունքը
կը զարնեն կերբան :

ՀԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆ

Ի՞նչ գեշ մտածմունքներ չարութեան ոգին
կրնար այս երկու պառկած անմեղուկ տղոց եւս
ազդել : Ո՛ր գիտէ, քերեւս նախանձու կամ պզտի
հպարտութեան խորհուրդ մը . սուտ խօսելու դի-
տաւորութիւն մը՝ զոր երկուքն եւս ետեւէ կը-
լային կատարելու :

Քանի քանի անգամ փորձութիւններն երազի
կերպարանք առած են, որպէս զի զմարդիկ որո-
գայքի մէջ ձգեն : Այնատեն մեր բմրած միտքը կարո-
ղութիւն չունենար մեր դիտաւորութիւնը քննելու .
գործը կը կատարուի, բայց մեք անոր պատաս-
խանատու չեմք . մեր ներքին գեշ ազդմունքները
կարծես քե քնոյ մէջ զմեզ փորձել կուգեն, որպէս
զի հետերնին վարժիմք : Մեր հոգւոյն հազար ու
մէկ տեսակ խենդուխեյար ու ախտաւոր երեւոյթ-
ներ կը ցուցնեն, որոց կարծես քե քիչ քիչ կը-
վարժի եւ անոնցմէ ինչպէս որ պէտք է չխորշիր :

Երազները դեռ աչքին առջեւ, հոգին կարբըն-
նայ կուգէ : զանոնք միտքը բերել, եւ ակամայ կամօք
յիշած ժամանակը տակնուվրայ կը լլայ : Երանի

իրեն քե որ պահապան հրեշտակներն ատենին
վազեն հասնին եւ երեւակայութիւնը անմտութեան
կամ չարութեան ճամբէն դարձնեն : Իսկ քե որ
անոնց բոխը բաւական արագ չէ, միքէ Աստուած
մեր չորսդին ու մեր մէջ այնպիսի պահապաններ
չէ դրած որ անդադար զմեզ կը խրատեն : Երեւոյշի
ուշով աշխարհիս վրայ նայինք, միքէ լերանց
զագարը եւ ձորերուն նախախնամութիւնն ազ-
դարարներ չէ դրած : Ո՛ր մեծ կամ աննշան դիպ-
ւածին մէջ իմաստուն խրատ մը չկայ : Ո՛ր վի-
ճակը խելք սովբելու բան չունի : Կեանքը մեծ
կրքարան միէ ուր կը կրքորիմք եւ կը խրատուիմք .
բաւական է քե մեր եւ ուրիշին գլուխը հանդի-
պածէն խելք սովբիլ գիտնամք :

Թէ որ արտաքին խրատները բաւական ճշմարիտ
չերենան, միքէ մեր մէջը այնպիսի բարեկամ մը
չունիմք որ զմեզ լուսաւորէ : Միքէ սո՛ւտ բան մըն
է այն ներքին ձայնը որ ամեն ժամանակ, ամեն
ազգաց եւ ամեն երկրի մէջ կը զովեզանոնք որ ու-
րիշի համար կեանքերնին կը զնեն, եւ կը պար-